

การศึกษาการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์
A Study of Management of Rover Scout Affairs in Educational
Institutions Under Nakhon Sawan Provincial
Vocational Education Office

สุรเชษฐ์ เวชกามา¹ สาธิต ทรัพย์รวงทอง² และสุพัฒน์นา หอมบุปผา³
Surachet Wechgama¹ Satorn Subruangthong² Supattana Hombubpha³

Corresponding Author E-mail: Surachet.w@nwvoc.ac.th

Received: 2026-05-14; Revised: 2026-06-10; Accepted: 2026-07-07

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญในสถานศึกษาตามปัจจัยด้านตำแหน่ง วุฒิทางลูกเสือ และประสบการณ์ทำงาน โดยรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารและครูจำนวน 106 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.67-1.00 และค่าความเที่ยง 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการศึกษาพบว่า

1) การบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การรายงานกิจกรรมลูกเสือ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ การบังคับบัญชาลูกเสือ อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การเงินลูกเสือ อยู่ในระดับมาก

2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อระดับการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญในสถานศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งผู้บังคับบัญชาลูกเสือ วุฒิทางการลูกเสือ และประสบการณ์ในตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญ, ลูกเสือวิสามัญ, อาชีวศึกษา

¹นักศึกษาลัทธิสุตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

¹Student in Master of Education Degree, Educational Administration, Nakhon Sawan Rajabhat University

^{2,3}อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

^{2,3}Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

This study aimed to investigate and compare the management of Rover Scout affairs in educational institutions classified by scout leadership position, scouting qualification, and work experience. Data were collected from a sample of 106 administrators and teachers selected through simple random sampling. The research instrument was a questionnaire with an Index of Item-Objective Congruence ranging from 0.67 to 1.00 and a reliability coefficient of 0.98. The data were analyzed using mean, standard deviation, and One-way Analysis of Variance. The research findings revealed that:

1) The overall management of Rover Scout affairs in educational institutions was at a high level. The aspect with the highest mean was Rover Scout activity reporting, which was at the highest level, followed by Rover Scout command, which was also at the highest level. The aspect with the lowest mean was Rover Scout finance, which was at a high level.

2) The comparison of respondents' opinions on the level of Rover Scout affairs management in educational institutions showed that respondents with different scout leadership positions, scouting qualifications, and work experience in their positions had no differences in their opinions.

Keywords : Rover Scout Affairs Management, Rover Scout, Vocational Education

บทนำ

โลกยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีและ AI ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้การศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องปรับตัวจากการสอนวิชาการเพียงอย่างเดียว ไปเป็นการสร้างทักษะดิจิทัล ความคิดเชิงวิพากษ์ จริยธรรม และความสามารถในการปรับตัว โดย UNESCO ระบุว่าสมรรถนะด้าน AI และดิจิทัลเป็นสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานสำหรับทั้งผู้เรียนและครูเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมร่วมสมัย (UNESCO. 2025: 2)

ในบริบทการศึกษาไทย หน่วยงานหลักได้วางแนวทางพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับกระแสโลก โดยแผนปฏิบัติการระยะ 5 ปี ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เน้นการสร้างผู้เรียนให้มีคุณธรรม คุณภาพ และทักษะที่เท่าทันยุคใหม่ ควบคู่ไปกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลยกระดับทั้งการบริหารจัดการและคุณภาพการเรียนรู้ในทุกกระดับ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2568: 27-28, 36)

คณะลูกเสือแห่งชาติกำหนดแผนพัฒนาลูกเสือไทย พ.ศ. 2567-2570 เพื่อยกระดับกิจการลูกเสือให้ทันสมัยและสอดคล้องกับบริบทสังคมยุคใหม่ โดยมุ่งปลูกฝังให้เยาวชนเป็นพลเมืองดีที่มีวินัยและรับผิดชอบต่อสังคม พร้อมทั้งใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและระบบข้อมูลมาบริหารจัดการองค์กรให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นระบบ (สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ. 2567: 3-4, 11-12)

ในส่วนของอาชีวศึกษา กิจกรรมลูกเสือวิสามัญถูกจัดเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรระดับ ปวช. โดยกำหนดเวลาเรียนอย่างน้อย 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (36 ชั่วโมง/ภาคเรียน) เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะ วางแผนปฏิบัติกิจกรรม และพิธีการทางลูกเสือที่มุ่งเน้นความเป็นพลเมืองดี ซึ่งทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการบ่มเพาะวินัย ภาวะผู้นำ และจิตสาธารณะ อันเป็นคุณลักษณะของกำลังคนคุณภาพในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. 2567: 5)

ด้วยเหตุนี้ ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจศึกษาการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ เพื่อให้ทราบระดับการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญในด้านต่าง ๆ และใช้ผลการศึกษาเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์สำหรับการพัฒนาแนวทางบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในโลกยุคดิจิทัล อันจะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นทั้งคนดี มีทักษะชีวิต มีภาวะผู้นำ และพร้อมต่อการดำรงชีวิตและการทำงานในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามตำแหน่งผู้บังคับบัญชาลูกเสือ วุฒิทางการลูกเสือ ประสบการณ์ทำงานในตำแหน่ง

นิยามศัพท์เฉพาะ

การบริหารกิจการลูกเสือ หมายถึง การจัดและดำเนินงานลูกเสือให้เป็นระบบ มีการวางแผน ควบคุม และติดตามผล เพื่อให้กิจการลูกเสือในโรงเรียนหรือหน่วยงานดำเนินไปอย่างถูกต้องตามนโยบายและระเบียบของสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ

การจัดตั้งกลุ่มและกองลูกเสือ หมายถึง การดำเนินการจัดตั้งหน่วยลูกเสือในสถานศึกษา การกำหนดโครงสร้างกลุ่มและกองลูกเสือ การแต่งตั้งผู้บังคับบัญชาลูกเสือ และการจัดระบบบริหารภายในกองลูกเสือให้เป็นไปตามระเบียบที่กำหนด

การบังคับบัญชาลูกเสือ หมายถึง การกำกับ ดูแล ควบคุม และส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมลูกเสือโดยผู้บังคับบัญชาลูกเสือ เพื่อให้เป็นไปตามหลักการลูกเสือ ระเบียบวินัย และวัตถุประสงค์ของกิจกรรมลูกเสือวิสามัญ

การจัดการเรียนการสอนลูกเสือ หมายถึง การวางแผนและดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ลูกเสือวิสามัญตามหลักสูตร การจัดกิจกรรมภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ การใช้กระบวนการลูกเสือ และการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

การเงินลูกเสือ หมายถึง การบริหารจัดการงบประมาณ ทรัพยากร และค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมลูกเสือวิสามัญให้เกิดประสิทธิภาพ โปร่งใส และเพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรม

การรายงานกิจกรรมลูกเสือ หมายถึง การจัดทำรายงานผลการดำเนินกิจกรรมลูกเสือวิสามัญ การรวบรวมข้อมูล หลักฐาน และเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการติดตาม ประเมินผล และพัฒนาการดำเนินงาน

ตำแหน่งผู้บังคับบัญชาลูกเสือ หมายถึง ตำแหน่งบุคคลที่ได้รับมอบหมายให้ มีหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลอบรม และนำหมู่ลูกเสือ ให้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตามหลักการและระเบียบของการลูกเสือ โดยเป็นผู้นำในการฝึกอบรมลูกเสือให้มีความรู้ ความสามารถ มีระเบียบวินัย และมีคุณธรรมตามจุดมุ่งหมายของการลูกเสือ

ผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียน หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาที่ทำหน้าที่เป็นผู้รับผิดชอบสูงสุดด้านกิจการลูกเสือในสถานศึกษา

รองผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียน หมายถึง ผู้บริหารที่ได้รับมอบหมายให้ช่วยกำกับ ดูแล และสนับสนุนการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษา

ผู้กำกับกลุ่มลูกเสือโรงเรียน หมายถึง บุคลากรที่รับผิดชอบดูแลการดำเนินงานลูกเสือในระดับกลุ่มลูกเสือของสถานศึกษา

รองผู้กำกับกลุ่มลูกเสือโรงเรียน หมายถึง บุคลากรที่ทำหน้าที่ช่วยเหลือผู้กำกับกลุ่มลูกเสือในการบริหารกิจกรรม

ผู้กำกับกองลูกเสือโรงเรียน หมายถึง บุคลากรที่รับผิดชอบโดยตรงในการควบคุม ดูแล และจัดกิจกรรมลูกเสือในระดับกองลูกเสือ

รองผู้กำกับกองลูกเสือโรงเรียน หมายถึง บุคลากรที่ทำหน้าที่ช่วยผู้กำกับกองลูกเสือในการดำเนินกิจกรรม

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลซึ่งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้รักษาราชการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาและรองผู้อำนวยการสถานศึกษา ในสถานศึกษา อาชีวศึกษาที่สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์

ครู หมายถึง ผู้ปฏิบัติหน้าที่การสอนประจำในสถานศึกษา ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารสถานศึกษาให้รับผิดชอบกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีวิสามัญ

สถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัด หมายถึง สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 7 สถานศึกษา คือ วิทยาลัยเทคนิคนครสวรรค์ วิทยาลัยอาชีวศึกษานครสวรรค์ วิทยาลัยการอาชีพนครสวรรค์ วิทยาลัยเทคนิคแม่วงก์ วิทยาลัยการอาชีพบรรพตพิสัย วิทยาลัยการอาชีพตากฟ้า และวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี นครสวรรค์ ที่เปิดสอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

กิจกรรมลูกเสือวิสามัญในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านคุณธรรม วินัย ภาวะผู้นำ ความรับผิดชอบ จิตสาธารณะ และทักษะชีวิต โดยเฉพาะผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาซึ่งต้องเตรียมความพร้อมเข้าสู่โลกอาชีพ กิจกรรมลูกเสือวิสามัญจึงไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะพิธีการหรือกิจกรรมภาคสนามเท่านั้น แต่เป็นกระบวนการจัดประสบการณ์ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการทำงานเป็นทีม การวางแผน การแก้ปัญหา และการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม สอดคล้องกับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2567 ที่กำหนดให้กิจกรรมเสริมหลักสูตรมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ หรือไม่น้อยกว่า 36 ชั่วโมงต่อภาคเรียน และในรายวิชากิจกรรมลูกเสือวิสามัญมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เข้าใจหลักการ พิธีการ ทักษะทางลูกเสือวิสามัญ และกิจกรรมที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองดี (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. 2567: 5, 79–80)

การบริหารกิจกรรมลูกเสือวิสามัญในสถานศึกษาอาชีวศึกษาควรดำเนินงานภายใต้ระเบียบ แนวปฏิบัติ และเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยคณะกรรมการพัฒนากิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีวิสามัญ อาชีวศึกษา (2567ข.: 30) กำหนดแนวทางการบริหารกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษาให้ครอบคลุม 5 ด้าน ได้แก่ การจัดตั้งกลุ่มและกองลูกเสือ การบังคับบัญชาลูกเสือ การจัดการเรียนการสอนลูกเสือ การเงินลูกเสือ และการรายงานกิจกรรมลูกเสือ องค์ประกอบดังกล่าวสะท้อนว่าการบริหารกิจกรรมลูกเสือเป็นงานที่เกี่ยวข้องทั้งโครงสร้าง บุคลากร การจัดการเรียนรู้ ทรัพยากร และระบบข้อมูลเพื่อการติดตามผล

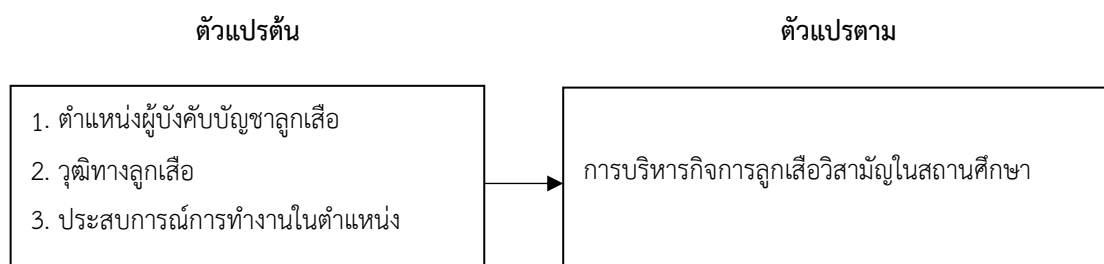
แนวคิดการบริหารเชิงระบบและวงจรคุณภาพ PDCA สามารถนำมาใช้พัฒนาการบริหารกิจกรรมลูกเสือได้ เพราะช่วยให้สถานศึกษาดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอน เริ่มจากการวางแผนกิจกรรม การกำหนดผู้รับผิดชอบและทรัพยากร การนำไปปฏิบัติ การตรวจสอบผลการดำเนินงาน และการปรับปรุงกิจกรรมให้เหมาะสมในรอบต่อไป การใช้ PDCA จึงช่วยให้การดำเนินงานลูกเสือมีมาตรฐาน ตรวจสอบได้ และเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Gurung, Wannasri, & Jansila, 2020: 517–523) โดย Gurung ระบุว่าการใช้วงจร Plan-Do-Check-Act เป็นกรอบสำหรับการปรับปรุงกระบวนการหรือระบบ และผลการศึกษายังเสนอให้โรงเรียนใช้ PDCA เป็นแนวทางในการพัฒนาโปรแกรมลูกเสืออย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ภาวะผู้นำของผู้บังคับบัญชาลูกเสือยังเป็นปัจจัยสำคัญต่อประสิทธิภาพขององค์กรและการพัฒนาผู้เรียน (Greenberg-Walt & Robertson, 2001; du Méric, 2015: 207–223)

ด้านการจัดการเรียนการสอน ลูกเสือวิสามัญมีลักษณะเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ฝึกคิด ฝึกแก้ปัญหา และสะท้อนผลจากสถานการณ์จริง ผู้กำกับลูกเสือจึงควรมีแผนการจัดกิจกรรมที่ชัดเจน ใช้สื่อและอุปกรณ์ที่เหมาะสม และจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะทั้งด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ Mislia, Mahmud, and Manda (2016: 130–138) พบว่ากิจกรรมลูกเสือสามารถส่งเสริมการปลูกฝังคุณลักษณะและการศึกษาด้านคุณธรรมได้ โดยทักษะลูกเสือ เช่น การปฐมพยาบาล การตั้งค่าย การเดินแถว การนำทาง และการทำงานร่วมกัน สามารถช่วยสร้างคุณลักษณะด้านความรับผิดชอบ ความร่วมมือ ความมีวินัย ความกล้าหาญ ความมั่นใจ และจิตสำนึกทางสังคม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การดำเนินงานลูกเสือวิสามัญในสถานศึกษาอาชีวศึกษามักมีจุดแข็งด้านการวางแผน การสนับสนุนจากผู้บริหาร และการจัดกิจกรรมตามระเบียบ แต่ยังคงพัฒนาด้านทรัพยากร สื่ออุปกรณ์ การติดตามประเมินผล และการนำข้อมูลรายงานไปใช้ปรับปรุงงาน (วรวิทย์ หอมวงษ์ และนางลักษณ์ ใจฉลาด. 2565: 51–64; จักรพันธ์ จำนงพิศ และจำเนียร พลหาญ. 2566: 127–139) จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดดังกล่าวมาใช้กำหนดกรอบการวิจัย โดยศึกษาการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญในสถานศึกษา 5 ด้าน และเปรียบเทียบตามตำแหน่งผู้บังคับบัญชาลูกเสือ วุฒิทางการลูกเสือ และประสบการณ์ทำงานในตำแหน่ง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาตามกรอบแนวคิดของการศึกษา โดยกำหนดตัวแปรที่ศึกษา ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดของการศึกษา

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ มุ่งศึกษาการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอนการศึกษา ดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้กำกับลูกเสือวิสามัญ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ ในปีการศึกษา 2567 จำนวน 146 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้กำกับลูกเสือวิสามัญ ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ ปีการศึกษา 2567 ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 11 คน และครูปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้กำกับลูกเสือวิสามัญ จำนวน 95 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie & Morgan (1970: 607–610) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 106 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้และการหาคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ซึ่งเป็นการสำรวจรายการ (Checklists) จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ ตำแหน่งผู้บังคับบัญชาลูกเสือ วุฒิต่างการลูกเสือ ประสบการณ์ทำงานในตำแหน่ง
- ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยศึกษาใน 5 ด้าน 1) การจัดตั้งกลุ่มกองลูกเสือ 2) การบังคับบัญชาลูกเสือ 3) การจัดการเรียนการสอน 4) การเงินลูกเสือ 5) การรายงานกิจกรรมลูกเสือ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด มีความหมาย ดังนี้ (สายทิพย์ ยะฟู, 2560: 126–128)

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญในสถานศึกษา เพื่อนำข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญในสถานศึกษา โดยศึกษาใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) การจัดตั้งกลุ่มกองลูกเสือ 2) การบังคับบัญชาลูกเสือ 3) การจัดการเรียนการสอน 4) การเงินลูกเสือ และ 5) การรายงานกิจกรรมลูกเสือ
2. ศึกษารูปแบบและวิธีการสร้างแบบสอบถาม และเทคนิคการตั้งข้อคำถามแบบสอบถามจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง
3. กำหนดกรอบเพื่อสร้างแบบสอบถามและสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตัวแปรตามกรอบแนวคิด ได้แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์
4. ร่างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดและให้ครอบคลุมเนื้อหา และนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุงแก้ไขเนื้อหา และการใช้ภาษาให้ถูกต้องสมบูรณ์
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว จำนวน 50 ข้อ เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ ให้มีความถูกต้องและชัดเจน

6. หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of consistency : IOC) ของแต่ละข้อคำถามให้ผู้เชี่ยวชาญลงความเห็น ว่า ข้อคำถามแต่ละข้อ สามารถวัดได้ตรงวัตถุประสงค์ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ได้ ข้อคำถามจำนวน 50 ข้อ นำมาใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

7. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารและครูปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้กำกับลูกเสือวิสามัญในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 30 ชุด

8. นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้มาหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามขั้นตอนวิธีการของครอนบาค Cronbach ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.98

9. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อขอรับความเห็นชอบและนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาต่อไป

การรวบรวมข้อมูล

ศึกษาได้ดำเนินการในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้ศึกษาขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ถึงผู้อำนวยการสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาในสังกัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้ศึกษาส่งแบบสอบถามให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครู พร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 106 ฉบับ พร้อมทั้งขอความอนุเคราะห์ให้สถานศึกษาส่งแบบสอบถามกลับมายัง ผู้ศึกษา ซึ่งกำหนดเวลาขอรับคืน โดยการตอบแบบสอบถามผ่านระบบ Google Form

3. ผู้ศึกษาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับมาทั้งหมดอย่างละเอียด ก่อนจะนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับจากผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ ตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของข้อมูลแต่ละฉบับและนำข้อมูลที่ได้ทำการวิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยการหาค่าร้อยละและนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

2. วิเคราะห์ระดับการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ รายด้านและรายข้อโดยใช้สถิติพื้นฐานวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยได้ใช้สถิติในการศึกษา ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ 1) ค่าความถี่ (f) 2) ค่าร้อยละ (%) 3) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 4) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. สถิติที่ใช้ในการหาค่าคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ค่าความเที่ยง และ 2) ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

ค่าการทดสอบเอฟ (F-test) ใช้วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ใช้เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มหากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจึงทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffé)

ผลการศึกษา

1. ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษา จังหวัดนครสวรรค์

ตารางที่ 1 ระดับการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษา จังหวัดนครสวรรค์

ด้าน	การบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญ	ระดับการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญ			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับที่
1	การจัดตั้งกลุ่มและกองลูกเสือ	4.51	0.76	มากที่สุด	4
2	การบังคับบัญชาลูกเสือ	4.53	0.76	มากที่สุด	2
3	การจัดการเรียนการสอนลูกเสือ	4.52	0.75	มากที่สุด	3
4	การเงินลูกเสือ	4.49	0.75	มาก	5
5	การรายงานกิจกรรมลูกเสือ	4.54	0.76	มากที่สุด	1
รวมเฉลี่ย		4.50	0.74	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.50, S.D. = 0.74) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การรายงานกิจกรรมลูกเสือ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.54, S.D. = 0.76) รองลงมา คือ การบังคับบัญชาลูกเสือ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.53, S.D. = 0.76) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การเงินลูกเสือ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.49, S.D. = 0.75)

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อระดับการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามตำแหน่งบังคับบัญชาลูกเสือ วุฒิทางการลูกเสือ ประสพการณ์ในตำแหน่ง

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อระดับการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามตำแหน่งผู้บังคับบัญชาลูกเสือ

ข้อที่	รายการ	แหล่ง ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1	ด้านการจัดตั้งกลุ่มและกองลูกเสือ	ระหว่างกลุ่ม	4.73	6	0.79	1.39	0.23
		ภายในกลุ่ม	56.33	99			
		รวม	61.06	105			
2	ด้านการบังคับบัญชาลูกเสือ	ระหว่างกลุ่ม	2.34	6	0.39	0.66	0.68
		ภายในกลุ่ม	58.33	99			
		รวม	60.67	105			
3	ด้านการจัดการเรียนการสอนลูกเสือ	ระหว่างกลุ่ม	3.81	6	0.64	1.13	0.35
		ภายในกลุ่ม	55.72	99			
		รวม	59.53	105			
4	ด้านการเงินลูกเสือ	ระหว่างกลุ่ม	3.63	6	0.61	1.06	0.40
		ภายในกลุ่ม	56.77	99			
		รวม	60.40	105			
5	ด้านการรายงานกิจกรรมลูกเสือ	ระหว่างกลุ่ม	3.01	6	0.50	0.86	0.53
		ภายในกลุ่ม	57.65	99			
		รวม	60.66	105			
รวม		ระหว่างกลุ่ม	3.16	6	0.53	0.95	0.46
		ภายในกลุ่ม	54.90	99			
		รวม	58.06	105			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อระดับการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามตำแหน่งผู้บังคับบัญชาลูกเสือ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อระดับการบริหารกิจการลูกเสือ
วิสามัญในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวม จำแนกตามวุฒิทางการลูกเสือ

ข้อที่	รายการ	แหล่ง ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1	ด้านการจัดตั้งกลุ่มและกองลูกเสือ	ระหว่างกลุ่ม	3.28	6	0.55	0.94	0.47
		ภายในกลุ่ม	57.78	99			
		รวม	61.06	105			
2	ด้านการบังคับบัญชาลูกเสือ	ระหว่างกลุ่ม	3.33	6	0.56	0.96	0.46
		ภายในกลุ่ม	57.33	99			
		รวม	60.66	105			
3	ด้านการจัดการเรียนการสอนลูกเสือ	ระหว่างกลุ่ม	2.45	6	0.41	0.71	0.64
		ภายในกลุ่ม	57.08	99			
		รวม	59.53	105			
4	ด้านการเงินลูกเสือ	ระหว่างกลุ่ม	2.37	6	0.40	0.67	0.67
		ภายในกลุ่ม	58.03	99			
		รวม	60.40	105			
5	ด้านการรายงานกิจกรรมลูกเสือ	ระหว่างกลุ่ม	3.24	6	0.54	0.93	0.48
		ภายในกลุ่ม	57.42	99			
		รวม	60.66	105			
รวม		ระหว่างกลุ่ม	2.83	6	0.47	0.85	0.54
		ภายในกลุ่ม	55.23	99	0.56		
		รวม	58.06	105			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อระดับการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามวุฒิทางการลูกเสือ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

ผลการศึกษาพบว่า การบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงถึงการดำเนินงานอย่างเป็นระบบตามกรอบแนวคิดของ คณะกรรมการพัฒนากิจการ

ลูกเสือ-เนตรนารีวิสามัญ อาชีวศึกษา (2567ข) ทั้ง 5 ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายที่ใช้กิจกรรมลูกเสือเป็นกลไกเสริมหลักสูตรเพื่อบ่มเพาะวินัย ภาวะผู้นำ และจิตสาธารณะ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2567; คณะกรรมการพัฒนาการศึกษาลูกเสือ-เนตรนารีวิสามัญ อาชีวศึกษา, 2567; สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ, 2567) ผลลัพธ์นี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรวิทย์ หอมวงษ์ และนงลักษณ์ ใจฉลาด (2565) ที่พบการดำเนินงานในระดับมากในจังหวัดพิษณุโลก โดยเน้นการวางแผนและสนับสนุนทรัพยากร และสอดคล้องกับ จักรพันธ์ จำนงพิศ และจำเนียร พลหาญ (2566) ที่เสนอให้เพิ่มความสำคัญด้านการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการรายงานกิจกรรมลูกเสือมีค่าเฉลี่ยสูงสุด เนื่องจากเป็นภารกิจสำคัญในการติดตาม ตรวจสอบ และสะท้อนผลการดำเนินงานตามแนวทางการควบคุมและกำกับดูแลของสถานศึกษา อาชีวศึกษา (คณะกรรมการพัฒนาการศึกษาลูกเสือ-เนตรนารีวิสามัญ อาชีวศึกษา, 2567ข) อย่างไรก็ตาม แม้ภาพรวมด้านการรายงานจะสูง แต่ในรายละเอียดพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ “การนำข้อมูลรายงานมาใช้วางแผนพัฒนากิจกรรมในอนาคต” สะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษามุ่งใช้รายงานเพื่อเป็นหลักฐานการดำเนินงาน (Accountability) มากกว่าการใช้เป็นฐานข้อมูลเพื่อตัดสินใจเชิงพัฒนา (Developmental Decision-making) ซึ่งเป็นจุดที่ควรได้รับการส่งเสริมต่อไป

ด้านการบังคับบัญชาลูกเสือ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยประเด็นที่โดดเด่นที่สุดคือ ความโปร่งใสและยุติธรรม รวมถึงการได้รับการสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพจากสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากผู้บังคับบัญชาเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนกิจกรรมให้มีคุณภาพ ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Greenberg-Walt, & Robertson (2001) ที่ระบุว่าภาวะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญต่อประสิทธิภาพขององค์กร และสอดคล้องกับ du Mérac (2015) ที่พบว่าบริบทของสถานศึกษาและกิจกรรมลูกเสือส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาภาวะผู้นำ อย่างไรก็ตาม ประเด็นที่ควรพัฒนาคือ ความรู้ความเข้าใจในระเบียบและหลักการลูกเสือ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด จึงจำเป็นต้องมีการเสริมสร้างความรู้เชิงระเบียบและเชิงวิชาการให้แก่ผู้บังคับบัญชาอย่างสม่ำเสมอ

ด้านการจัดตั้งกลุ่มและกองลูกเสือ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีจุดแข็งที่สำคัญคือ การได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการดำเนินงานที่ถูกต้องตามระเบียบของคณะลูกเสือแห่งชาติ เนื่องจากสถานศึกษามีโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจนและมีปัจจัยสนับสนุนที่พร้อมทั้งด้านบุคลากร สถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Gurung (2020) ที่เสนอว่าการบริหารกิจการลูกเสือที่มีประสิทธิภาพควรยึดตามวงจร PDCA (Plan-Do-Check-Act) โดยเน้นการวางแผนเชิงระบบ การกำกับติดตาม และการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

ด้านการจัดการเรียนการสอนลูกเสือ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีจุดเด่นคือ การเตรียมการสอนอย่างเป็นระบบ และการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญผ่าน การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติอย่างสมดุลตามกระบวนการลูกเสือวิสามัญ อย่างไรก็ตาม ประเด็นที่ควรพัฒนา คือ ความเหมาะสมและเพียงพอของสื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด สะท้อนถึงข้อจำกัดด้านทรัพยากร สอดคล้องกับข้อเสนอของ วรวิทย์ หอมวงษ์ และนงลักษณ์ ใจฉลาด (2565) ที่ให้ความสำคัญกับการสนับสนุน

งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ และสอดคล้องกับ Mislia, Mahmud, & Manda (2016) ที่ระบุว่าโครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรที่เพียงพอเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้กิจกรรมลูกเสือมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

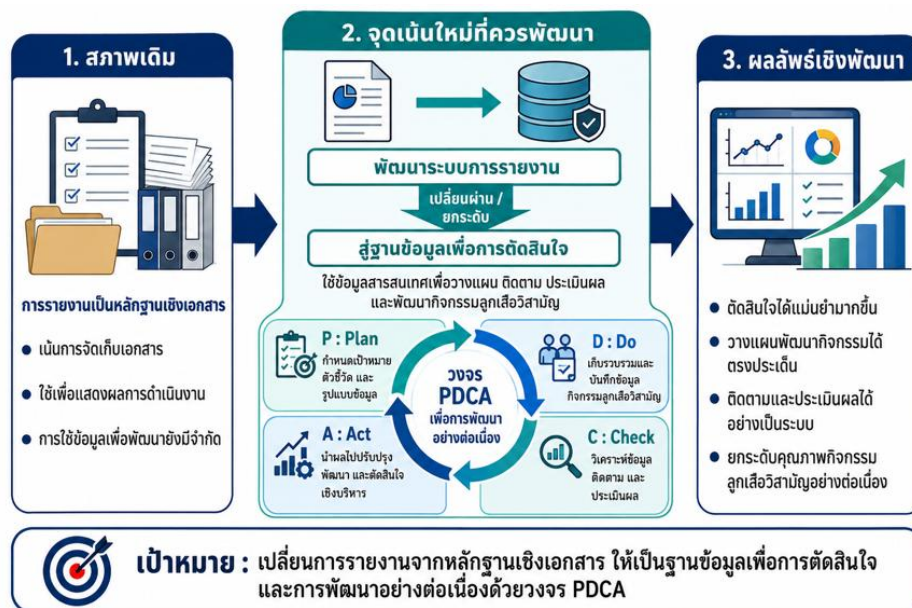
ด้านการเงินลูกเสือ เป็นประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด (แม้จะยังอยู่ในระดับมาก) สะท้อนถึงความท้าทายในการบริหารจัดการทรัพยากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้าน การระดมทรัพยากรจากหน่วยงานภายนอก เนื่องจากกิจกรรมลูกเสือวิสามัญมีความจำเป็นต้องใช้งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการสนับสนุนจากหลากหลายภาคส่วนสูงกว่าด้านอื่นๆ ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ Tenzin, & Wangchuk (2022) ที่ระบุว่าข้อจำกัดด้านการสนับสนุนเป็นอุปสรรคสำคัญต่อคุณภาพของโปรแกรมลูกเสือ และสอดคล้องกับ Rinzin, Sakulwongs, & Gyeltshen (2026) ที่ย้ำว่าความสำเร็จของกิจกรรมลูกเสือในระดับสถานศึกษาขึ้นอยู่กับ การได้รับทรัพยากร ภาวะผู้นำ และความร่วมมือที่เพียงพอจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

ผลการเปรียบเทียบพบว่า ตำแหน่ง วุฒิทางการลูกเสือ และประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ของผู้บริหารและครู ไม่ส่งผลให้ความคิดเห็นต่อการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญแตกต่างกัน เหตุผลสำคัญคือสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน อาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ ใช้กรอบการดำเนินงาน ระเบียบ นโยบาย และแนวปฏิบัติชุดเดียวกัน (Uniformity) ทำให้การรับรู้และทิศทางการบริหารเป็นไปในทางเดียวกัน ซึ่งสะท้อนถึง ความเป็นเอกภาพ (Unity) ของระบบบริหารจัดการในองค์กร ดังนั้น การพัฒนาในอนาคตจึงควรมุ่งเน้นไปที่ การยกระดับคุณภาพในภาพรวมของระบบ มากกว่าการ แยกพัฒนาตามลักษณะเฉพาะบุคคล

สรุปโดยภาพรวม แม้ตำแหน่งบังคับบัญชาลูกเสือ วุฒิทางการลูกเสือ และประสบการณ์ในตำแหน่งจะแตกต่างกัน แต่ครูทุกกลุ่มมีการรับรู้ การบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญในทิศทางเดียวกัน สะท้อนถึงความเป็นระบบของการบริหารกิจการลูกเสือในสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ และสามารถใช้เป็นฐานข้อมูลสำคัญสำหรับใช้ กำหนดแนวทางปรับปรุงและพัฒนาการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญร่วมกันต่อไป

องค์ความรู้ใหม่

การบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญในสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์มีลักษณะเป็นระบบเดียวกัน และสร้างการรับรู้ร่วมของผู้ปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกัน แม้ผู้ตอบแบบสอบถามจะมีตำแหน่ง วุฒิทางการลูกเสือ และประสบการณ์ต่างกัน จุดเน้นใหม่ที่ควรพัฒนาคือการเปลี่ยนการรายงานจากการเป็นหลักฐานเชิงเอกสาร ไปสู่การเป็นฐานข้อมูลเพื่อการตัดสินใจพัฒนากิจกรรมลูกเสือวิสามัญ แสดงได้ดังภาพ

สรุป

การบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือการรายงานกิจกรรมลูกเสือ รองลงมาคือการบังคับบัญชาลูกเสือ และการจัดการเรียนการสอนลูกเสือ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือการเงินลูกเสือ ผลการเปรียบเทียบพบว่าผู้บริหารและครูที่มีตำแหน่งผู้บังคับบัญชาลูกเสือ วุฒิทางการลูกเสือ และประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สถานศึกษาควรส่งเสริมการนำข้อมูลจากรายงานผลกิจกรรมลูกเสือไปใช้ในการวิเคราะห์วางแผน และพัฒนากิจกรรมลูกเสือในปีการศึกษาถัดไปให้มากขึ้น เพื่อให้การรายงานเป็นมากกว่าการจัดทำเอกสารประกอบหลักฐาน

1.2 สถานศึกษาควรพัฒนาความรู้ ความเข้าใจในระเบียบ หลักการ และบทบาทหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาลูกเสืออย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการจัดอบรมหรือเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้รับผิดชอบงานลูกเสือในแต่ละสถานศึกษา

1.3 สถานศึกษาควรสนับสนุนสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอนลูกเสือวิสามัญ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

1.4 สถานศึกษาควรพัฒนาแนวทางบริหารงบประมาณลูกเสือให้มีความหลากหลายมากขึ้น โดยส่งเสริมการระดมทรัพยากรจากภาคีเครือข่าย ชุมชน ศิษย์เก่า หรือหน่วยงานภายนอก เพื่อสนับสนุนกิจกรรมลูกเสืออย่างยั่งยืน

1.5 สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ควรใช้ผลการศึกษาค้นคว้านี้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดแนวทางพัฒนากิจการลูกเสือวิสามัญในภาพรวมของจังหวัด เพื่อยกระดับมาตรฐานการดำเนินงานของทุกสถานศึกษาให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาบทบาทและภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญในสถานศึกษาอาชีวศึกษา

2.2 การพัฒนารูปแบบการบริหารกิจการลูกเสือวิสามัญโดยใช้ข้อมูลรายงานและเครือข่ายความร่วมมือภาคีเครือข่ายในสถานศึกษาอาชีวศึกษา

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการพัฒนากิจการลูกเสือ-เนตรนารีวิสามัญ อาชีวศึกษา. (2567ก). *กิจการลูกเสือวิสามัญ สำนักงาน*

คณะกรรมการการอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.

คณะกรรมการพัฒนากิจการลูกเสือ-เนตรนารีวิสามัญ อาชีวศึกษา. (2567ข). *การบริหารกิจการ ลูกเสือในสถานศึกษา อาชีวศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.

จักรพันธ์ จันทพิศ, และจำเนียร พลหาญ. (2566). *แนวทางการพัฒนาการบริหารกิจการลูกเสือในสถานศึกษา สังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์*. วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น, 9(4), 127-139.

วรวิทย์ หอมวงษ์, และนงลักษณ์ ใจฉลาด. (2565). *การศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินงานลูกเสือวิสามัญของ สถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก*. วารสารวิจัยวิชาการ, 5(5), 51-64.

สาธิต ทรัพย์รุ่งทอง. (2562). *วิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

สายทิพย์ ยะฟู. (2560). *การวิจัยทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2567). *หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2567*. สืบค้นเมื่อ 14 มกราคม 2569, จาก <http://www.technicrang.ac.th/wp-content/uploads/2024/10/หลักสูตร-ปวช.67.pdf>

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2568). *แผนปฏิบัติการราชการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) ของสำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)*. สืบค้นเมื่อ 14 มกราคม 2569, จาก <https://ops.moe.go.th/wp-content/uploads/2025/09/>

สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ. (2567). *แผนการพัฒนาลูกเสือไทย (พ.ศ. 2567-2570)*. สืบค้นเมื่อ 14 มกราคม 2569, จาก <https://scoutthailand.org/file-upload/pdf20240427222004-49352.pdf>

Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, 16(3), 297-334.

- du Méric, É. R. (2015). What We Know About the Impact of School and Scouting on Adolescents' Value-Based Leadership. *Journal of Educational, Cultural and Psychological Studies*. 11, 207-223.
- Greenberg-Walt, C. L., & Robertson, A. G. (2001). *The Future of Leadership*. Hoboken, New Jersey: Jossey-Bass.
- Gurung, B., Wannasri, S., & Jansila, V. (2020). Effective management of school scouting program by applying Plan-Do-Check-Act model. *Psychology and Education*, 57(9), 517-523.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Mislija, M., Mahmud, A., & Manda, D. (2016). The Implementation of Character Education Through Scout Activities. *International Education Studies*. 9(6), 130-138.
- Rinzin, D., Sakulwongs, N., & Gyeltshen, N. (2026). The whole school approach scouting program for character development: The Bhutanese scout leaders and parents' perspectives. *Asia Social Issues*, 19(2), Article e287431.
- Tenzin, K., & Wangchuk, T. (2022). TOWS Matrix Analysis to Strengthen the Scouting Program in Bhutan. *RABSEL: The CERD Educational Journal*. 22(2), 1-23.
- UNESCO. (2025). Digital Learning and Transformation of Education. Retrieved January 14, 2026, from <https://www.unesco.org/en/articles/digital-learning-and-transformation-education>